

АРХІТЕКТУРА

УДК 711.523:711.61

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ФУНКЦІЙ
У ПРОСТОРОВІЙ СТРУКТУРІ ЗАГАЛЬНОМІСЬКИХ ЦЕНТРІВ**ПОТАПОВ О. Є.^{1*}, *виклад.*,
САЛО Г. Г.², *студ.*

^{1*} Кафедра архітектурного проектування та дизайну, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел +38 (068) 182 97 00, e-mail: alekseypotarov@mail.ua, ORCID ID: 0000-0001-9433-1908

² Кафедра архітектурного проектування та дизайну, Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури", вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел +38 (050) 668 86 85, e-mail: sg5544@mail.ru, ORCID ID: 0000-0003-0767-254X

Анотація. *Постановка проблеми.* Змінені останніми роками характеристика та параметри організації громадських функцій створюють передумови до якісного перевлаштування просторово-планувальної структури загальноміських центрів. Вплив зовнішніх факторів на розвиток матеріально-просторового середовища і виникнення при цьому проблемних аспектів просторової структури міських центрів зумовлюють необхідність пошуку нових форм організації громадського простору поліфункціонального призначення. *Мета статті* - визначити сучасні рівні та форми просторової реалізації громадських функцій та проблемні аспекти, пов'язані з їх улаштуванням. *Виклад основного матеріалу.* За характером просторової реалізації та часом існування загальноміські функції пропонуються поділяти на стаціонарні, періодичні та тимчасові. Стаціонарний характер становлять фіксовані у просторі, функції, є результатом особливості морфології простору чи функції, що привнесені одним або групою функціональних об'єктів простору. Періодичний характер визначається функціями, що виникають із певною частотою і визначеним часом існування. Тимчасовий характер складають загальноміські функції, пов'язані з реалізацією нерегулярних масових заходів або присвячені певним календарним датам. Поряд із характером просторової реалізації, громадські функції мають градацію за територіальною потужністю їх улаштування. Виділяються такі рівні потужностей: а) локальний – існує у визначеній ділянці простору або завдяки функціональному елементу, що привносить функцію у простір із певним коефіцієнтом, б) розосереджений у площині всього просторового об'єкта, в) рівень потужності функції, що може займати декілька просторових об'єктів та поширюватись між ними. З урахуванням сучасних параметрів реалізації громадських функцій визначаються три основні вектори проблем просторової структури загальноміських центрів: функціональні, композиційно-планувальні, нормативно-ресурсні. *Висновок.* Набуття динаміки у формах та рівнях просторової реалізації громадських функцій вступає у протиріччя зі сформованим матеріально-просторовим середовищем міста і, відповідно, спричиняє конфлікти збалансованого функціонального насичення просторової структури загальноміських центрів. Відзначається певний ступінь інерції, що характеризує відставання матеріально-просторового середовища загальноміських центрів відносно рівня завдань, які висуваються зміненою якістю громадських функцій.

Ключові слова: *поліфункціональний громадський простір, загальноміський центр, функціонально-планувальна структура, просторова реалізація громадських функцій, матеріально-просторове середовище.*

**ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ФУНКЦИЙ
В ПРОСТРАНСТВЕННОЙ СТРУКТУРЕ ОБЩЕГОРОДСКИХ ЦЕНТРОВ**ПОТАПОВ А. Е.^{1*}, *препод.*,
САЛО Г. Г.², *студ.*

^{1*} Кафедра архитектурного проектирования и дизайна, Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепропетровск, Украина, тел +38 (068) 182 97 00, e-mail: alekseypotarov@mail.ua, ORCID ID: 0000-0001-9433-1908

² Кафедра архитектурного проектирования и дизайна, Государственное высшее учебное заведение "Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры", ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепропетровск, Украина, тел +38 (050) 668 86 85, e-mail: sg5544@mail.ru, ORCID ID: 0000-0003-0767-254X

Аннотация. *Постановка проблемы.* Измененные за последние годы характеристика и параметры организации общественных функций создают предпосылки к качественному переустройству пространственно-планировочной структуры общегородских центров. Влияние внешних факторов на развитие материально-

пространственной среды и появление при этом проблемных аспектов пространственной структуры городских центров обуславливают необходимость в поиске новых форм организации общественного пространства полифункционального назначения. **Цель статті** - определить современные уровни и формы пространственной реализации общественных функций и проблемные аспекты, связанные с их устройством. **Изложение основного материала.** По характеру пространственной реализации и времени существования общегородские функции предлагается разделять на стационарные, периодические и временные. Стационарный характер составляют фиксированные в пространстве функции, которые являются результатом особенности морфологии пространства, или функции, привнесенные одним или группой функциональных объектов пространства. Периодический характер определяется функциями, возникающими с определенной частотой и временем существования. Временный характер составляют общегородские, функции связанные с реализацией нерегулярных массовых мероприятий или посвященные определенным календарным датам. Наряду с характером пространственной реализации, общественные функции имеют градацию по территориальной мощности их устройства. Выделяются следующие уровни мощности: а) локальный – существует на определенном участке пространства или благодаря функциональному элементу, который привносит функцию в пространство с некоторым коэффициентом, б) рассредоточенный в плоскости всего пространственного объекта, в) уровень мощности функции, способный занимать несколько пространственных объектов, распространяясь между ними. С учетом современных параметров реализации общественных функций определяются три основных вектора проблем пространственной структуры общегородских центров: функциональные, композиционно-планировочные, нормативно-ресурсные. **Вывод.** Появившаяся динамика в формах и уровнях пространственной реализации общественных функций вступает в противоречие со сложившейся материально-пространственной средой города и, соответственно, вызывает конфликты сбалансированного функционального насыщения пространственной структуры общегородских центров. Отмечается определенная степень инерции, характеризующаяся отставанием материально-пространственной среды общегородских центров по отношению к уровню задач, предъявляемых измененными качествами общественных функций.

Ключевые слова: полифункциональное общественное пространство, общегородской центр, функционально-планировочная структура, пространственная реализация общественных функций, материально-пространственная среда.

FEATURES IN REALIZATION OF PUBLIC FUNCTIONS IN THE SPATIAL STRUCTURE OF CITY CENTERS

POTAPOV A. E.^{1*}, *Teach.*,
SALO G. G.², *Stud.*

^{1*} Department of Architectural planning and design, State Higher Educational Establishment "Pridneprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-A, Chernishevskogo str., Dnipropetrovsk 49600, Ukraine, tel: +38 (068) 182 97 00, e-mail: alekseypotapov@mail.ua, ORCID ID: 0000-0001-9433-1908

² Department of Architectural planning and design, State Higher Educational Establishment "Pridneprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-A, Chernishevskogo str., Dnipropetrovsk 49600, Ukraine, tel: +38 (050) 668 86 85, e-mail: sg5544@mail.ru, ORCID ID: 0000-0003-0767-254X

Summary. Problem statement. Changed characteristics and parameters in organization of public functions, over the past years, have created preconditions for high-quality reorganization of the spatial-planning structure of city centers. The influence of external factors on the development of the material and spatial environment, and formation of problematic aspects of the spatial structure of city centers, make it necessary to find new forms in organization of multi-functional public space. **Purpose.** Determine current levels and forms of the spatial implementation of public functions and problematic aspects associated with their organization. **Statement of the basic material.** The citywide functions are supposed to separate on fixed, periodic and temporary by the nature of the spatial implementation and the lifetime. Stationary character consists of fixed in space functions that are result of the morphology of space or any function brought by one or a group of functional objects in space. The periodic character defined by functions arising with some frequency and lifetime. The temporary nature consists of citywide functions related to implementation of irregular events or dedicated to specific calendar dates. Along with the character of the spatial implementation, the public functions have a gradation in territorial power of the organization. There are the following power levels: a) local exists in a certain area of space or related to functional element bringing a function in space with a certain coefficient, b) dispersed in the plane of the whole spatial object, c) the power level of function that can take several spatial objects spread between them. With current implementation parameters of public functions there are defined three main vectors in problems of the spatial structure of the city centers: functional, compositional and planning, normative resource. **Conclusion.** Formed dynamics takes part in conflict with the existing material and spatial environment of the city in the forms and levels of spatial implementation of public functions and, accordingly, causes the conflicts of balanced functional saturation of the spatial structure of the city centers. A degree of inertia is noted, characterizing by backlog of material

and spatial environment of the city centers with regard to the level of the tasks imposed by changed quality of public functions.

Key words: *multifunctional public space, city center, functional-planning structure, spatial implementation of public functions, material and spatial environment.*

Постановка проблеми. Змінена характеристика просторового улаштування та формат реалізації громадських функцій на сучасному етапі створюють передумови структурного перетворення матеріально-просторового середовища загальноміських центрів. Зростаючий рівень соціальних стандартів, громадського обслуговування та інженерних і технічних можливостей зумовлюють нові вимоги, які висувуються до громадських просторів.

Проте сформована просторовопланувальна структура загальноміських центрів не забезпечує повною мірою реалізацію громадських функцій нової якості. Загальна тенденція до насичення функціями громадського простору, привнесення нових функціональних елементів та динаміка форм їх просторового улаштування створюють певні конфлікти композиційної та функціонально-планувальної структури міських центрів.

Зовнішня стимуляція якісного розвитку матеріально-просторового середовища та проблемні аспекти, що виникають при цьому, стають підґрунтям для пошуку нових форм організації відкритого громадського простору поліфункціонального призначення, що є більш адаптивними до всезростаючої динаміки в улаштуванні громадських функцій.

Аналіз публікацій. З метою вивчення проблем розвитку просторової структури загальноміських центрів проведено низку досліджень з оптимізації їх функціонально-планувальної структури, благоустрою громадського простору, естетичного та візуального вдосконалення матеріальнопросторового середовища. Ці питання висвітлено у зарубіжних працях К. Лінча, Я. Гейла, О. Гутнова, З. Яргіної, Ю.Моїсеєва, Є. Проніна, В. Шимко та ін.; у працях українських вчених В. Вадімова, І.Фоміна, Т. Усенко, В. Товбича, М. Дьоміна, А. Гоблика, Г. Осиченко, Б. Черкеса, Л. Бородич та багатьох інших.

Тенденція до насичення просторової структури міста громадськими функціями визначає актуальність досліджень у напрямку поліфункціональної побудови громадського простору. На сучасному етапі досліджуються: передумови появи просторів поліфункціонального призначення та засоби їх ефективного використання [10], фактори стимуляції відкритих громадських просторів до поліфункціонального улаштування [9], засоби включення та взаємодії функціональних елементів з існуючою структурою просторових об'єктів міських центрів [8], організація міського середовища для реалізації мінливих функціональних процесів [1] та інші аспекти функціональної структури громадських просторів.

Мета статті - дослідження сучасних рівнів та форм просторової реалізації громадських функцій та визначення проблемних аспектів, пов'язаних з їх улаштуванням.

Виклад основного матеріалу. Зростання рівня соціально-економічних стандартів створює нові передумови ефективної функціонально-планувальної структури загальноміських центрів. Відкритий громадський простір, як місце реалізації різноманіття міських функцій, потребує безперервної адаптації до мінливих зовнішніх факторів впливу. Цей процес є результатом якісного розвитку громадських функцій, ускладнення форм їх просторової реалізації і, як наслідок, вимагає відповідності матеріально-просторового середовища певним функціональним завданням.

Сучасний рівень структурної організації міських центрів, порівняно з попередніми історичними етапами якісного розвитку, визначається поліфункціональною організацією громадського простору, який отримує мобільну, динамічну складову в улаштуванні громадських заходів [6]. Наразі міські простори, без наявного просторового закріплення функцій, характеризуються новими формами їх існування та ефективного використання, набувають пульсуючого характе-

ру, що позначається на їх функціональній побудові, відбуваються динамічні зрушення у взаємному співвідношенні громадських функцій. Функціонально статичні просторові структури замінюються більш динамічними, що передбачають можливість згортатися та розгортатися складом своїх планувальних елементів та стають більш адаптивними до функціональних навантажень, що змінюються [5]. Зазначені процеси - це результат інтеграції нових громадських функцій, зміни параметрів організації існуючих, коливання характеру та потужності їх просторової реалізації. Таким чином, виникає потреба в існуванні нових форм організації відкритих міських просторів поліфункціонального ви-

користання, які б мали здатність перевлаштовуватись під динамічний характер організації громадських функцій.

Для подальших досліджень у цьому напрямку необхідно виявити параметри просторового улаштування громадських функцій, сучасні форми їх організації та визначення конфліктних аспектів планувально-композиційної структури громадських просторів, що неминуче виникають за таких умов реалізації громадських функцій.

За характером просторової реалізації та часом існування загальноміські функції, у даному дослідженні пропонується поділяти на стаціонарні, періодичні та тимчасові (рис. 1).

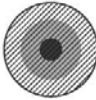

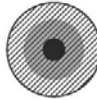

Види функцій	Приклад	Характер	Потужність	Види функцій	Приклад	Характер	Потужність
Адміністративна		2 3		Навчально-просвітницька		3	
Мітинги, громадські збори, демонстрації				Вуличні вистави, інсталяції, громадські збори			
Видовищно-розважальна		1 2 3		Рекреаційна		1 2 3	
Різноманітні шоу, вистави, карнавали музичні концерти, вуличні театри і танці, інсталяції, святкові церемонії, фестивалі, демонстрації, атракціони, фан-зони				Променад, локалізований відпочинок різного типу			
Історико-меморіальна		2 3		Спортивно-оздоровча		1 2 3	
Паради, меморіальні ходи та церемонії, театральні вистави, реконструкції історичних подій				Різного роду спортивно-змагальні, демонстраційні, дозвілеві заходи			
Культурна		2 3		Торгово-комерційна		1 2 3	
Святкові церемонії, культові процесії, попомництво				Ярмарки, торгові лавки, ряди, палатки, вуличні кафе			
1. Стаціонарний		2. Періодичний		3. Тимчасовий			
Локальний		Локальний		Розосереджений		Локальний	
						Розосередж.	
						Розповсюдж.	
							
Фіксовані у просторі загальноміські функції		Загальноміські громадські функції що існують з певною частотою		Нерегулярні масові заходи загальноміського значення			

Рис. 1. Види громадських функцій та характер їх просторової реалізації

Стаціонарний характер притаманний фіксованим у просторі функціям, що є результатом особливості морфології простору, чи функції, привнесеної одним або групою функціональних об'єктів. Такий характер просторового улаштування є базовим і існує повсякденно, окрім випадків приєднання або тимчасового заміщення стаціонарного

рівня організації функцій періодичним або тимчасовим.

Періодичний характер визначається функціями, що виникають із певною частотою і визначеним часом існування. Функції такого характеру можуть як реалізовуватись у частині просторового об'єкта, так і заповнювати усю його територію. На цьому рівні

просторової реалізації у громадський простір привносять мобільні планувальні елементи, а також використовують уже існуючі.

Тимчасовий характер мають загально-міські функції, що пов'язані з реалізацією нерегулярних масових заходів або присвячені певним календарним датам. Такий рівень організації функцій, як правило, вимагає значних територій міського центру, за статусом розміщується у просторових об'єктах представницького рівня, привносить мобільні планувальні елементи для реалізації власного сценарію.

Поряд із характером просторової реалізації, громадські функції мають градацію за

територіальною потужністю їх улаштування. За формами організації виділяються такі рівні потужностей:

- а) локальний – існує у визначеній ділянці простору або завдяки функціональному елементу, що привносить функцію у простір із певним коефіцієнтом;
- б) розосереджений у площині всього просторового об'єкта;
- в) рівень потужності функції, що може займати декілька просторових об'єктів розповсюджуючись між ними (рис. 2).

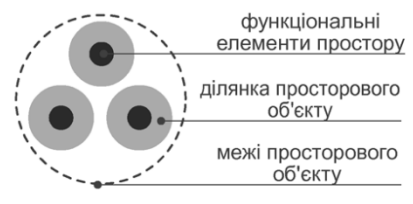
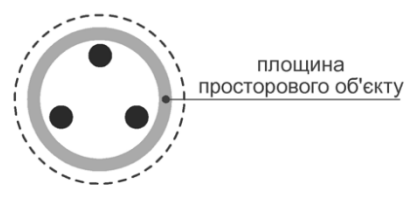

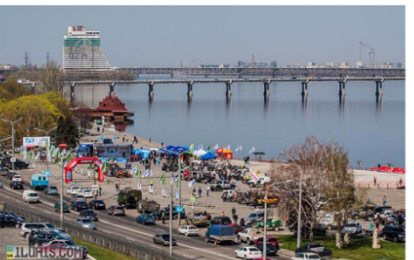

Рівень 1. Локалізується	Рівень 2. Розосереджується	Рівень 3. Розповсюджується
Визначена ділянка існування функції у просторову об'єкті	Розосередження функції у площині всього просторового об'єкту	Реалізація у декількох просторових об'єктах розповсюджуючись між ними
		
		

Рис. 2. Рівні територіальної потужності в улаштуванні громадських функцій (на прикладі Фестивального причалу в м. Дніпропетровськ)

Визначено, що більшість громадських функцій може набувати всіх форм їх просторової реалізації, а також рівнів територіальної потужності. При цьому домінуюча форма визначається тимчасовим характером улаштування і необмеженою територіальною можливістю функцій займати громадський простір.

Існуючі рівні та форми улаштування громадських функцій, засоби просторової реалізації формують новий сценарій їх взаємодії з просторовими об'єктами. Це спричиняє відповідні проблеми функціонування просторової системи загальноміських громадських центрів у випадках неспроможно-

сті просторових об'єктів забезпечити у повному обсязі можливість реалізації громадських функцій. Наразі вищезазначені характеристики функцій існують за рахунок компенсації невідповідностей планувальної структури просторових об'єктів відносно до поставлених завдань, де виникаючі несумісності вирішуються планувальними та інженерно-технологічними засобами на локальному рівні. Отже недолік засобів організації громадських функцій зі зміненою якістю їх просторового улаштування в існуючій структурі загальноміських громадських центрів, і особливо на ділянках простору поліфунк-

ціонального використання, є суттєвим проблемним аспектом.

З урахуванням сучасних параметрів реалізації громадських функцій визначено три основні вектори виникаючих проблем просторової структури загальноміських центрів та такі напрями їх подальшого вирішення: функціональні, композиційно-планувальні, нормативно-ресурсні.

Група функціональних проблем громадських просторів пов'язана з порушенням балансу функціонування просторових об'єктів і включає такі аспекти:

– нестача вільного пішохідного простору змушує використовувати проїзну частину як додаткову територію для реалізації громадських заходів. За рахунок тимчасового, періодичного обмеження руху транспорту вивільняються ділянки простору, що тимчасово перевлаштовуються у пішохідну зону. Такі ділянки фіксуються документально як території, що відводяться для вирішення тимчасових питань, пов'язаних із реалізацією певного громадського заходу. Обмеження функціонування транспортної інфраструктури на певній ділянці простору викликає перевантаження навколишніх територій магістральної вуличної мережі [4];

– просторовим поєднанням громадських функцій стимулюється ускладнення функціонально-планувальної структури громадського простору. Параметри взаємодії функцій та різний ступінь просторової полівалентності, їх неконтрольоване нашарування спричиняють проблеми ефективного функціонування просторового об'єкта, що в аналізі сучасного стану функціонування міських просторів позначається як конфліктні зони простору [3];

– територіальне поширення функції між просторовими об'єктами набуває все більш поширеного характеру. Більшість тимчасових та періодичних масових громадських заходів, які мають значну територіальну потужність реалізації і супроводжуються вміщенням власних функціональних елементів у міський простір, формують певний режим використання просторових об'єктів системи. Нерідко це стає причиною зміни звичайного функціонування міського простору та обмеження споживання певних громадських функцій [7].

Проблеми композиції і планування простору проявляються у порушенні композиційно-просторових характеристик громадського простору, естетики, візуального сприйняття та комфорту перебування і складаються з таких аспектів:

– організація динамічних, тимчасових функцій зі значною територіальною потужністю привносить певний набір мобільних конструктивних елементів у просторовий об'єкт. Необхідні для реалізації конкретної функції елементи тимчасово виступають як планувальні елементи громадського простору. У більшості випадків це спричиняє порушення композиційної структури, естетичних і візуальних характеристик просторового об'єкта [2];

– привнесення нових планувальних елементів громадськими функціями, тимчасове використання, пристосування існуючих стаціонарних елементів зумовлює необхідність у модифікації матеріально-просторового середовища загальноміських громадських центрів для виконання поставлених функціональних завдань. Перетворення існуючої системи елементів просторових об'єктів спричиняє конфлікти композиційно-просторового характеру, порушує цілісність структури громадського простору та викликає деформацію історично сформованих особливостей матеріально-просторового середовища.

Нормативно-ресурсні проблеми міських просторів визначаються невідповідністю структури об'єктів функціональним потребам та включають такі аспекти:

– процес інтеграції нових функцій та зміна параметрів існуючих вступають у протиріччя із сформованою функціонально-просторовою структурою загальноміських громадських центрів. Громадські функції, що характеризуються власним визначеним сценарієм їх реалізації у просторовій системі загальноміських громадських центрів, створюють нові умови для реалізації стаціонарних, закріплених у просторі функцій, що нерідко порушує існуючий функціональний баланс територій [3];

– тенденція до насичення громадського простору економічно значущими функціональними об'єктами та функціями, спричиняє послаблення певного складу соціально-

значимих функцій. Громадські функції, що не наділені такою силовою установкою і на сучасному етапі не мають державних гарантій існування, опиняються під загрозою припинення свого перебування у просторовій структурі загальноміських громадських центрів;

– обмеженість внутрішніх ресурсів просторових об'єктів, матеріально жорстка конфігурація складу їх планувальних елементів зумовлюють підлаштування параметрів просторової реалізації громадських функцій. Неспроможність просторової структури забезпечити затребувану якість реалізації певних функцій спричиняє тимчасове виключення існуючих функцій або обмеження форм та рівнів їх просторової реалізації.

Перелік зазначених проблемних аспектів свідчить про потребу у науково обґрунтованому містобудівному регулюванні структурно-функціональних змін, які надають громадському простору нової якості. Визначення завдань організації громадських просторів для вирішення відповідних проблем реалізації громадських функцій — нагальна потреба на сучасному етапі розвитку матеріально-просторового середовища загальноміських громадських центрів. Існує необхідність у формуванні моделей побудови поліфункціональних просторових об'єктів з урахуванням їх морфологічного типу та ресурсного потенціалу структури, які б були здатні повноцінно забезпечити запит на реалізацію громадських функцій, при цьому мінімізуючи або взагалі не створюючи конфліктів функціонально-планувальної структури міських центрів.

Висновок. Динамічний характер просторової реалізації громадських функцій на сучасному етапі набуває провідної та всезростаючої тенденції. Утворюється єдина система просторових об'єктів поліфункціонального користування, що характеризується різними ділянками міської системи за ступенем функціонального навантаження. За таких умов динаміка у просторовій реалізації громадських функцій зумовлюється особливостями конкретних просторових об'єк-

тів: їх морфологічним типом, конфігурацією, розташуванням у системі громадського центру тощо.

Визначено, що громадські функції за просторовою реалізацією та часом існування поділяються на стаціонарні, періодичні та тимчасові. Також виявлено три рівні територіальної потужності улаштування громадських функцій у просторовій системі загальноміських центрів: локальний, розосереджений та рівень просторового розповсюдження. Зафіксовано, що більшість громадських функцій може набувати три форми їх просторової реалізації, а також набирати територіальну потужність усіх трьох рівнів.

Поряд із засобами просторової реалізації громадських функцій зафіксовано конфліктні та проблемні аспекти просторової структури загальноміських центрів, які при цьому виникають, у трьох напрямках: функціональні, композиційно-планувальні, нормативно-ресурсні.

Виявлено протиріччя між сформованою просторовою структурою загальноміських центрів та рівнем завдань, що висувуються зміненою якістю громадських функцій. Існуюча просторово-планувальна структура міських центрів не встигає адаптуватися до мінливих зовнішніх факторів впливу. Відзначається певний ступінь інерції, що стає причиною відставання матеріально-просторового середовища загальноміських центрів відносно сучасного рівня реалізації громадських функцій. Нестача засобів містобудівної організації громадських функцій, що характеризуються динамікою просторового улаштування у структурі загальноміських центрів, залишається проблемним аспектом.

У подальших дослідженнях планується визначити форми планувальної побудови просторових об'єктів поліфункціонального використання, адаптивних до сучасного рівня параметрів просторової реалізації громадських функцій.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Зенькович Н. Г. Особливості дизайну середовища, що трансформується / Н. Г. Зенькович // Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ, 2013. – № 34. – С. 267-271.
2. Гурская Н. На Красной площади сооружен павильон-сундук / Н. Гурская // Великая эпоха. – 2013. – 26 ноября. – Режим доступа: <http://www.epochtimes.ru/content/view/81348/3/>.
3. Паспорт вулиці : вул. Хрещатик, пл. Європейська, пл. Майдан Незалежності, пл. Бессарабська : загальна частина, графічні додатки / Департамент містобудування та архітектури. – Київ, 2011. – 62 с.
4. Перекрытие движения транспорта в принимающих городах Евро-2012 // РБК-Україна. – 2012. – 28 мая. – Режим доступа: <http://www.rbc.ua/rus/analytics/perekrytie-dvizheniya-transporta-v-prinimayushchih-gorodah-evro-2012--28052012121400>.
5. Потапов О. Є. Динамічна складова в умовах поліфункціональності громадського простору / О. Є. Потапов // Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ, 2013. – № 33. – С. 291-296.
6. Потапов А. Е. Историческая периодизация развития общественных пространств многоцелевого использования / А. Е. Потапов // Вестник Томского государственного архитектурно-строительного университета. – Томск, 2014. – № 1. – С. 47-54.
7. Протестующие сооружают баррикады нового типа // Киевские Ведомости. – 2013. – 11 декабря. – Режим доступа: <http://kvedomosti.com/100-protestyushchie-sooruzhayut-barrikady-novogo-tipa.html>.
8. Рябец Ю. С. Розміщення мобільних об'єктів експрес-обслуговування в міському середовищі / Ю. С. Рябец // Містобудування та територіальне планування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ, 2008. – № 30. – С. 337-341.
9. Nathiwutthikun K. The logic of multi-use of public open spaces in Chiang Mai City / Kan Nathiwutthikun, Wannasilpa Peerapun, Khaisri Paksukcharem // Chulalongkorn University periodic publication. – 2005. – Vol. 4. – P. 45-68.
10. Shaftoe H. Convivial Urban Spaces : Creating Effective Public Places / Henry Shaftoe. – United Kingdom, 2008. – 151 p.

REFERENCES

1. Zen'kovych N. G. *Osoblyvosti dyzaynu seredovyshcha, shcho transformuyetsia* [Transforming features of design of environment]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya* – The modern problems of architecture and town planning. Kiev, 2013, no. 34, pp. 267-271 (in Ukrainian).
2. Gurskaya N. *Na Krasnoy ploskhadi sooruzhen pavil'on-sunduk* [The pavilion-chest was built on Red square]. *Velikya epoha*. 26.11.2013. Available at: <http://www.epochtimes.ru/content/view/81348/3/> (in Russian).
3. *Pasport vulytsi: vul. Khreshchatyk, pl. Yevropeys'ka, pl. Maydan Nezalezhnosti, pl. Bessarabs'ka: zahal'na chastyna, grafichni dodatky* [Street passport: Khreshchatyk str., European sq., Maidan Nezalezhnosti sq., Bessarabska sq.: general part, graphics applications]. *Departament mistobuduvannya ta arhitekturi* – Department of bridge building and architecture. Kiev, 2011. 62 p. (in Ukrainian).
4. *Perekrytie dvizheniya transporta v prinimayushchih gorodah Evro-2012* [Overlapping traffic in the host cities of Euro 2012]. *RBK-Ukraine* –RBK Ukraine 28.05.2012. Available at : <http://www.rbc.ua/rus/analytics/perekrytie-dvizheniya-transporta-v-prinimayushchih-gorodah-evro-2012--28052012121400> (in Russian).
5. Potapov O. E. *Dynamichna skladova v umovakh polifunkttsionalnosti gromadskogo prostoru* [The dynamic component in terms of polyfunctionality of public space]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya*. – The modern problems of architecture and town planning. Kiev, 2013, no. 33, pp. 291-296 (in Ukrainian).
6. Potapov A. E. *Istoricheskaya periodizaciya razvitya obshhestvennyh prostranstv mnogotsелеvogo ispol'zovaniya* [Historical periodization of development of multi-use public spaces]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo arhitekturno-stroitel'nogo universiteta* - Bulletin of TSUAB. Tomsk, 2014, no. 1, pp. 47-54 (in Russian).
7. *Protestyushhie sooruzhayut barrikady novogo tipa* [Protesters have been building the barricades of a new type]. *Kievskie Vedomosti*. 11.12.2013. Available at: <http://kvedomosti.com/100-protestyushchie-sooruzhayut-barrikady-novogo-tipa.html> (in Russian).
8. Ryabets' Y. S. *Rozmyshchennya mobilnykh obyektiv ekspres-obslugovuvannya v miskomu seredovyshchi* [Placement of mobile express service objects in the urban environment]. *Mistobuduvannya ta terytorial'ne planuvannya* – The modern problems of architecture and town planning . Kiev, 2008, no. 30. pp. 337-341. (in Ukrainian).
9. Nathiwutthikun K., Peerapun W., Paksukcharem Kh. The logic of multi-use of public open spaces in Chiang Mai City. Chulalongkorn University periodic publication. 2005, vol. 4, pp. 45-68.
10. Shaftoe H. *Convivial Urban Spaces: Creating Effective Public Places*. United Kingdom, 2008. – 151 p.

Стаття рекомендована до друку 25.05.2015 р. Рецензент: док. арх., проф. Вадімов В. М.

Надійшла до редколегії: 25.05.2015 р. Прийнята до друку: 28.05.2015 р.